

ØSTENSJØVANNETS VENNER

ÅRSBERETNING 24.03.2020 – 31.03.2021

STYRET

Leder: Amund Kveim

Styremedlemmer:

Finn Arnt Gulbrandsen (nestleder)

Leif-Dan Birkemoe

Lise M Johansen

Paul Fekjær

Sigrun Antonsen (kasserer og regnskapsfører)

Tore Nesbakken (sekretær)

Varamedlemmer:

Grete Edholm

Eirik Wærner

Hans-Petter Jensen

Tiril Andersen

På grunn av korona-pandemien har det i perioden som årsberetningen dekker kun vært avholdt ett styremøte hvor styremedlemmene har møttes fysisk. Aktuelle saker som krever styrebehandling/-vedtak har blitt håndtert via e-mail.

ADMINISTRATIVT ARBEID

Det er fortsatt svært mange utbyggingsforslag som berører Østensjøområdet miljøpark. For å klare det store arbeidspresset alle disse byggeplanene og driften av foreningen forøvrig medfører, har styret forlenget Amund Kveims 70% stilling som daglig leder.

Sigrun Antonsen er kasserer/regnskapsfører. Leif-Dan Birkemoe har hovedansvar for arbeidet med Sothøna. Tore Nesbakken er sekretær. Bjørn Steensrud er ansvarlig for medlemsregisteret. Liv Sommer Holmen har ansvar for velkomstpakker til nye medlemmer. Leif-Dan Birkemoe og Paul Fekjær administrerer hjemmesiden. Facebook-sidene styres av Finn A. Gulbrandsen og Paul Fekjær.

Foreningen disponerer møtelokaler i Grisehuset/Stallen på Abildsø gård.

Besøkssenter våtmark Oslo – avd. Østensjøvannet er etablert i sidebygningen på Bakkehavn gård, og her har vi lager.

MEDLEMMER

Foreningen hadde ved utløpet av 2020 (tallene pr. 31.12.2019 i parentes) 2039 (2027) private hovedmedlemmer og 856 (841) familiemedlemmer, totalt 2895 (2868) private medlemmer. I tillegg kommer 37 (31) bedrifts- og organisasjons-/foreningsmedlemmer, slik at totalt antall betalende medlemmer blir 2932 (2899).

AKTIVITETER

På grunn av korona-situasjonen måtte alle planlagte arrangementer i styreperioden (mars 2020 - mars 2021) avlyses. Dette gjelder også årsmøtet i Østensjøvannets Venner som var planlagt til 23. mars 2020. Alle arrangementer i samarbeid med andre foreninger, som f.eks. Fuglenes dag og Flaggermusnatten, måtte også avlyses. Også arrangementene i regi av Besøkssenter våtmark Oslo (BVO) er blitt påvirket av pandemien, se neste avsnitt.

BESØKSSENTER VÅTMARK OSLO – ØSTENSJØVANNET

Senteret ved Østensjøvannet ligger på Bakkehavn gård og drives av Østensjøvannets Venner. Normalt tilbys faste undervisningsopplegg hele året, bl.a. basert på en samarbeidsavtale med Utdanningsetaten. I 2020 var det et opphold i undervisningen fra midten av mars til slutten av april da skoler og barnehager var stengt pga. koronapandemien. Store deler av året er senteret åpent for publikum på søndager. I 2020 har flere arrangementer måtte avlyses pga. pandemien. For å sikre at det ikke kom for mange besøkende og at smittevernet dermed kunne ivaretas på en god måte, har det også svært begrenset markedsføring av arrangementene. I 2019 hadde senteret rundt 17.000 besøkende, i 2020 var besøkstallet ca. 13.000. Nedgangen skyldes primært mindre publikum på søndags-arrangementene, hvor antall besøkende gikk ned fra ca. 4.000 til under 2.000.

ØKONOMI

I 2020 mottok foreningen kr. 150.000 i driftsstøtte fra Oslo kommune, utbetalt gjennom Bymiljøetaten (BYM). Denne støtten, sammen med medlemskontingentene, går til dekning av ordinær drift av foreningen.

Fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus (FMOA) har vi etter søknad mottatt til sammen kr. 200.000 til skjøtsel på Bakkehavntoppen, på Bogerudmyra, i Eikelunden, for hekkeplasser for hettemåker og div. dugnadsarbeid.

Etter søknad mottok foreningen kompensasjon for merverdiavgift fra Lotteri- og stiftelsestilsynet på kr. 71.092.

Grasrotandelen fra Norsk Tipping utgjorde kr. 78.969, som er kr. 13.223 mer enn i 2019.

I 2020 var kontingentinngangen fra medlemmer kr. 280.927, en nedgang på kr. 75.403 fra 2019.

Renteinntekten var i 2020 kr. 9.385, en nedgang på kr. 8.371 fra 2019. Foreningens likvide midler som ikke skal anvendes på kort sikt er plassert på «Plasseringskonto Bedrift» som gir bedre rente enn på foreningens driftskonto.

For Våtmarkssenteret på Bakkehavn ble det i 2020 ikke brukt midler til annet enn strøm, kr. 9.069 og husleie kr. 20.000. Dette blir refundert av Sabima. Forsikringen ble betalt av Sabima. De totale etableringskostnadene fra 2011 til 2020 er kommet opp i kr. 601.949. Restbeløpet på kr. 48.051 vil bli benyttet til fortsatt etablering og fremtidig virksomhet ved Besøkssenter våtmark Oslo. Arbeidsgiveransvaret for senterets naturforvalter var i 2020 plassert hos SABIMA og driftes av prosjektmidler fra Miljødirektoratet.

Høyere kostnadsforbruk de siste tre årene til kulturlandskapspleie, som i hovedsak er skjøtsel i Miljøparken, skyldes i stor grad innkjøp av nytt redskapsutstyr, men også et høyere aktivitetsnivå. Kostnader til administrasjon reflekterer også økt aktivitet.

Foreningens egenkapital er tilfredsstillende og deler av «Plasseringskonto Bedrift» på kr. 2.381.427 er reservert til spesielle tiltak, bl.a. rehabilitering av den resterende halvdel av Vadedammen i samarbeid med Oslo kommune. Første halvdel ble rehabilitert i 2007. Foreningens andel den gang var kr. 400.000.

God likviditet setter foreningen i stand til på kort varsel å gripe inn i påkommende tilfeller der vi må vente på tiltak fra stat og kommune.

Regnskap 2020 og revisjonsberetning følger som eget dokument.

UTBYGGING TRUER OMRÅDET

En rekke utbyggingsprosjekt er for tiden under planlegging eller realisering rundt Østensjøvannet. Dette er noe vi ser mange steder i Oslo, men konsekvensene for natur- og miljøverdier er større i vår bydel. Det er planer i Låveveien ved Haakon Tveters vei, Oppsal sykehjem, Oppsal gård, Bogerudveien 15, Bogerud senter m.m. Videre er Østensjø skole under utvidelse og det arbeides med planer for Rustad og Skøyenåsen skoler.

Forslaget fra JM om boligutbygging av Eterfabrikk-tomten ble stanset av Byråd og Bystyre etter massive protester. I ettertid er eiendommen solgt til en ny eier som har fremlagt nye byggeplaner. Disse planene er stanset av Plan- og bygningsetaten under henvisning til at Byrådet ønsker å utvide og styrke vernet av miljøparken og at man må avvete utfallet av dette arbeidet før planarbeidet kan startes opp. Eier har ikke gitt opp planene om utbygging.

Europaveien (E6) foreslås kraftig utvidet ved Bjørnsenskogen og Abildsømyra. I tillegg er det planer om en rekke nye idrettsanlegg både i form av haller og kunstgressbaner i miljøparken. Disse forslagene vil, både hver for seg og samlet, ha ulike negative konsekvenser for miljøparken.

UTADRETTET VIRKSOMHET

Foreningen står tilsluttet Oslo Elveforum (OE), som er en felles forening for alle vassdrag med elvegrupper i Oslo (inkl. Østensjøvannet). Les mer om OE på www.osloelveforum.no. Amund Kveim representerer ØVV i OEs styre. Leif-Dan Birkemoe er medlem av OEs rådgivergruppe.

ØVV er også tilsluttet Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) og er foreningsmedlem i Søndre Aker Historielag og Foreningen for Nordre Skøyen Hovedgård.

Foreningen er medlem av Rådgivende utvalg for Østensjøområdet miljøpark. Utvalget er i tillegg til ØVV sammensatt av representanter fra Bymiljøetaten (BYM), Vann- og avløpsetaten (VAV), Byantikvaren, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Østensjø bydel og eierne av Abildsø - og Østensjø gård. Utvalget behandler aktuelle saker som berører miljøparken.

Amund Kveim er medlem av Østensjø Kulturutvalg.

Foreningen har på regulær basis kontakt med Bymiljøetaten (divisjon Friluft og divisjon Idrett), Vann- og avløpsetaten, Statsforvalteren, Statens Naturoppsyn (SNO) og Byantikvaren.

Amund Kveim er styreleder for Besøkssenter våtmark Oslo og Tore Nesbakken er styremedlem.

Vi har et tett samarbeid med Østensjø Husflidslag og Østensjø Historielag. Vi har videre nært samarbeid med Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus om fugleekskursjoner, arrangementer og informasjonsvirksomhet.

Besøkene på vår hjemmeside ligger fortsatt på et høyt nivå med ca. 110.000 besøk i 2020. Hjemmesiden oppdateres ved jevnlig å legge ut aktuelle begivenheter.

Sosiale medier

FB-sidene våre har nå over 11 000 faste følgere. Antall "likes" på FB-sidene er oppe i 11 300, 1 300 flere enn i fjor. Fotostafetten "Østensjøvannet – den uerstattelige arven" gikk 22. februar inn i sitt syvende sammenhengende år. Det er sjettede året på rad vi presenterer artsmangfoldet ved vannet samt kulturminner og historie. FB-sidene styres av Paul Fekjær og Finn A. Gulbrandsen (tekst, artsmangfold og kulturminner) med god hjelp fra Tiril Andersen, Grete Edholm, Mette Hummelvoll og Lise Johansen (tekst). Svein Walther Hiis styrer "INNSENDERNES DAG". Kristin Tuft Lie, Paul Fekjær og Finn A. Gulbrandsen styrer fotostafetten. Unni Fonneland bidrar med ulike saker til FB-sidene. En lang rekke fotografer har bidratt med bilder som har gjort det mulig å presentere artsmangfoldet ved vannet.

SOTHØNA OG BREVDUA

Det er sendt ut to nummer (59 og 60) av Sothøna og ett nummer av Brevdua. Redaksjonen i Sothøna har bestått av Leif-Dan Birkemoe (redaktør), Amund Kveim (ansvarlig redaktør), Hans-Petter Jensen, Audun Brekke Skringo og Tore Nesbakken. Sothøna distribueres til alle hovedmedlemmer samt til en rekke **private organisasjoner og offentlige instanser**.

ELVEADOPSJON

Følgende skoler er nå med i Oslo Elveforums elveadopsjonsprogram: Abildsø, Manglerud, Østensjø, Oppsal, Bøler, Nøkle vann og Rustad. Skolene har tatt på seg ansvar for sine bestemte områder og hele miljøparken er nå dekket. Dette samarbeidet med skolene i området er meget viktig med tanke på framtiden til naturreservatet og miljøparken.

NY FORVALTNINGSPLAN FOR OMRÅDET

Bymiljøetaten har fremlagt en ny forvaltningsplan for området. Planen innebærer mange vesentlige forslag som f.eks. nytt besøkssenter, utvidelse av reservatet og miljøparken, hensynsbestemmelser for randsoner m.m. Planen ligger til behandling hos Byrådet.

FORVALTNING, SKJØTSEL OG REHABILITERING

Innenfor sine ordinære budsjetttrammer har Bymiljøetaten gjennomført slått på Sjøli, Vassenga (området nord for Bølerbekken) og området i nord ved Slora.

I henhold til forvaltningsplanen har Bymiljøetaten videre sørget for å få hugget granene i hasselskogen nordvest for fugleskjulet. Granbar og kvist er fjernet. En del liggende stammer (læger) er lagt igjen og også noen stående stammer (gadd) som etterhvert dør. Både læger og gadd vil bli brutt ned til jord av bakterier, sopp og insekter. Mange insekter vil der nedbrytningen skjer danne bolig, såkalt insekthotell. En gadd vil gi insekter tørrere forhold.

Poplene i trekkka på Abildsøfeltet er ringbarket og skal etterhvert felles. En inspeksjon fra parkforvalterne i Bymiljøetaten avslørte at en del av trærne var såpass svekket at de utgjorde

en sikkerhetsfare ved at de kunne blåse ned. Derfor ble toppene kappet og fjernet slik at vinden ikke får såpass tak at trærne blåser over ende.

Bymiljøetaten har også sørget for total utskifting av terskelen ved Bogerudmyra. Dette var nødvendig da den forrige var råttne flere steder. Bogerudmyra ligger som kjent noe høyere enn Østensjøvannet og av hensyn til det verdifulle plantelivet på Bogerudmyra var rehabiliteringen helt nødvendig

Fylkesmannen har finansiert slåttene på Bakkehavntoppen, Sjøli og Vassenga, skjøtsel i Eikelunden og fjerning av kratt og fjorårsskudd på Bogerudmyra og på hettemåkeøyer, samt bidratt til finansiering av kampen mot fremmede arter.

Skjøtsel og rehabilitering:

Østensjø Rotary har videreført sitt arbeid med rydding av vegetasjon i og rundt Brenneriruinene. Takk til Østensjø Rotary.

Kulturlandskapsprosjektet med beite på Bakkehavn ble videreført for trettende året på rad med slipp av en okse og tre kviger 28. mai. Storfeet var på beitet til 24. august og gjorde en meget god jobb. Takk til Havnehagan Friluftsbarnhage og Abildsø sykehjem som har bidratt med tilsyn. Østensjøvannets Venner har betalt leie av dyrene. Eier av dyrene var Lise N. Hartviksen fra Slattum, dvs. samme eier som i tidligere år har levert sauer til beitet.

I 2020 beitet det sau på Bekkasinmyra. De ble satt ut 16. mai slik at de fikk beitet ned mjødurten på beiteområdet. 13. september ble de hentet hjem av Roy Holt fra Bogstad gård. Etter noen beitesesonger med sau, ser det ut til at de greier å beite ned mjødurt, planten som formerte seg utrolig på Bekkasinmyra.

Befaringer med Fylkesmannen og BYM er gjennomført for å få oppdrag iht. skjøtelsesplanen for naturreservatet og miljøparken.

Dugnadsgjengen i foreningen har utført skjøtsel og rehabilitering i følgende områder:

EIKELUNDEN:

Her fortsatte arbeidet med fristilling av gamle eiker. I tillegg har vi, etter ønske fra Fylkesmannen, fjernet en del andre løvtrær for å gi bunnsjiktet mer lys. Enga lengst i sør ble slått. Planter av problemarten rødhyll ble fjernet i stort omfang.

SJØLI:

I nord har Dugnadsgjengen fortsatt tynningen i overgangen mellom gressgangen og skogen. Hensikten har vært å lage en mykere overgang fra gressbakkene mot skogen. Bunnsjiktet vil samtidig få bedre lysforhold. Det er fjernet osp og skudd fra arbeidet året før. I siktlinjene mot vannet fra krakken i bakken fra syd opp mot Manglerud skole det fjernet en del større trær slik at utsikten er blitt bedret ytterligere. Etter ønske fra Bymiljøetaten ble deler av den gamle selja som lå på bakken, fjernet for å gjøre det lettere å slå gressenga. Fjernet trevirke ble lagt i en haug som insekthotell.

BAKKEHAVNTOPPEN:

På Bakkehavntoppen er det gjennomført slått for tiende år på rad. De fem siste årene har vi slått området to ganger årlig. Det opprinnelige preget på området kommer nå mer til syne. Den rødlistede planten dvergforglemmegei har dukket opp på grunn av vår skjøtsel. Det samme gjelder vårstarr som er sjelden så langt fra kysten.

Både Eikelunden, Sjøli, Vassenga og Bakkehavntoppen tilhører gruppen "Utvalgte naturtyper i Norge", og det er viktig å holde disse i hevd.

BEKKASINMYRA:

Beitegjerdet ble flyttet av NCC, Halden slik at sauene nå får fra vann fra Ulsrubbekken. Dugnadsgjengen ryddet området for kratt (2019) slik at flytting av gjerdet var mulig. Hele området er gått over, og det som har dukket opp av alaska-/sibirkornell er fjernet.

BOGERUDMYRA:

Det er fjernet oppslag rundt kjempestarrforekomsten og det nye utvidete, ryddete området slik at kjempestarrforekomsten kan utvide seg ytterligere. I tillegg er trær og kratt rundt de rødlistede tuestarr-, stautstarr- og vasstelgforekomstene fjernet. Arbeidet med fjerning av kratt og trær er videreført. Det har medført at antall eksemplarer av den sjeldne vasstelgen har økt fra under 10 eksemplarer til kanskje 45. I henhold til forvaltningsplanene skal kratt og trær dekke ca. 30% av myra. Det er fjernet enorme mengder alaska-/sibirkornell mellom kanalen og turveien på begge sider av myra, mest på østsiden. Kornellen ble kjørt til depot, og Bymiljøetaten viderekjørte dette til destruering.

BOGERUDMYRA ØST:

Dugnadsgjengen fjernet fjorårsskudd rundt stautstarrbestanden på dette delarealet. Bestanden som antakelig er en av Østlandets største, ser ut til å opprettholde størrelsen.

TREREKKA VED ABILDSØFELTET OG ENGA VEST FOR FUGLESKJULET

Siktlinjene: I åpningene er gress slått og skudd fjernet to ganger slik at sikten er opprettholdt. Den store gressletta inklusive haugen ble slått for første gang siden tidlig 90-tall med tanke på å heve kvaliteten på blomsterenga.

FJERNING AV FJORÅRSSKUDD PÅ ØYENE:

Den vanskelige vinteren 2019/2020 gjorde arbeidet svært utfordrende og vi rakk ikke å ta alle øyene. Denne vinteren har imidlertid forholdene vært perfekte med solid is og nesten ingen snø i store deler av januar og februar. Alle hettemåkeøyene er blitt rensket for fjorårsskudd.

FUKTENGA I NORD

Slått ble gjennomført for andre gang. Det er få fuktenger som skjottes på denne måten i Norge. Gresset ble rakt sammen og kjørt til Grønmo.

FREMMEDE ARTER

Dugnadsgjengen og styremedlemmer har fjernet russekål, hagelupin, kanadagullris og sibir-/alaskakornell. Vi ser stor fremgang i kampen mot kanadagullris. Hagelupin og russekål er fortsatt et problem. Forekomstene av kanadagullris og hagelupin skyldes i stor grad frø som spres fra planter som vokser i private hager. Vi oppfordrer hageeiere i nærområdet til miljøparken om ikke å dyrke disse plantene. Dette gjelder også sibirkornell som finnes i store deler av miljøparken, trolig fordi fuglene sprer bær og frø fra planter som vokser i hagene. Dugnadsgjengen har fjernet store mengder sibirkornell på Bogerudmyra øst og langs turveien nordover mot Bekkasinmyra. Der det var mulig ble plantene dradd opp med røttene.

DUGNADSGJENGEN

Dugnadsgjengens arbeidsutvalg består av Finn A. Gulbrandsen, Kjell Arne Maalø, Lise Johansen og Per Arne Holt. Disse utarbeider arbeidsplaner for året. Dugnadsgjengen tok koronapause vår og høst 2020.

I alt er det nedlagt mer enn 2000 dugnadstimer i perioden fra forrige årsmøte. Mellom 12 og 29 deltakere har møtt opp hver gang til dugnadene. Dugnadsgjengen har vokst siste året, men det er fortsatt behov for flere deltakere.

Takk også til SNO og BYM for et godt samarbeid i perioden.

RUSKENAKSJONEN

Ruskenaksjonen blir normalt gjennomført med elever fra adopsjonsskolenes 4. klassetrinn. På grunn av koronarestriksjonene var det ikke mulig å gjennomføre aksjonen i år. Østensjøvannets Venners Miljøpris for innsats i Ruskenaksjonen ble følgelig heller ikke delt ut i år.

PLATTINGER.

Minst 250 000 personer besøker årlig Østensjøvannet naturreservat og Østensjøområdet miljøpark. Dette medfører stor slitasje på naturen rundt Østensjøvannet samtidig som naturreservatet er opprettet for å ta vare på et unikt dyre- og planteliv i hovedstaden. Taugjerdet, som er rehabilitert flere steder, har til hensikt å begrense menneskelig ferdsel i følsomme områder. Det samme gjelder plattingene som ble anlagt høsten 2020. Plattingene er laget slik at de beskytter bredden mot slitasje. Samtidig får brukerne robuste utsiktsplasser. Foreløpig er det anlagt platting i Lilleskogen, ved Bølerbekkens utløp og 2 plattinger ved gangbrua helt i sydenden av vannet.

VANNSTAND OG VANNKVALITET

Det var store mengder vasspest i vannet gjennom sommeren 2020. Vi må regne med at en oppblomstring er på gang og at det vil bli enda større mengder vasspest kommende sommer. Det var også perioder med algevekst.

Erfaringene med det nye vannreguleringssystemet er at dette fungerer som det skal ved normale nedbørsmengder. I slutten av desember steg imidlertid vannstanden kraftig pga. store nedbørsmengder og vannet sto over turveien flere steder, bl.a. på begge sider av gangbrua i sydenden. Dette ble fulgt av en kraftig reduksjon av vannstanden. Dette skyldtes at en bålkubbe hadde låst seg fast i utløpsluka mens luka sto åpen. Forkilingen resulterte i at luka ble låst i åpen stilling. Vann- og avløpsetatens Fjernkontrollsystem ga imidlertid feilaktig signal om at luka var stengt og før feilen ble oppdaget og utbedret oppsto den kraftige vannstandsreduksjonen

FUGLEOBSERVASJONER I 2019

Rapportering av fugler ved Østensjøvannet i 2020 ser ut til å lande på 135 rapporterte arter (per mars 2021). Som så mange andre år var det mange spennende observasjoner også i 2020. De som vi kan nevne kort er mandarinand (fotogen hann i praktdrakt som var lenge til stede), snadderand, lappfiskand, horndykker, småspove, kvartbekkasin, isfugl, blåstrupe og gresshoppesanger. Ny art i 2020: Busksanger (*Acrocephalus dumetorum*) observer 16. juli 2020 av Morten Martinsen fra Orkanger. Art nr. 234 ved vannet. Husk at det fortsatt er mulig å kjøpe fugleboka til Audun Brekke Skrindo som oppsummerer informasjon om alle de rapporterte artene som er sett i miljøparken opp til 2018. Bare ta kontakt på audun@skrindo.no.

ØSTENSJØ LOKALHISTORISKE BILDER (ØLB)

Bildebasen på internett er et samarbeidsprosjekt mellom Østensjøvannets Venner, Østensjø historielag og Deichmanske bibliotek. Nær 3 900 bilder er registrert, katalogisert og gjort tilgjengelige for allmennheten. ØLB er en av de 9 bildebasene som er knyttet til Deichmanske bibliotek som til sammen omfatter over 17 800 bilder. For å søke etter bilder

anbefales ØVVs hjemmeside som har direkte link til basen ØLB:
<http://bildebaser.deichman.no/collections/show/1>.

ANNET

Dumping av matavfall og mating av fugl har lenge vært et problem ved vannet. Matingen medfører forurensning og forurensning av vannet og området. I følge Norsk Ornitologisk Forening (Oslo og Akershus) medfører mating av vannfugl med brødmatt også at fuglene kan bli syke. Bymiljøetaten har derfor satt opp skilt for å unngå eller i hvert fall begrense mating. Dette har bidratt til å redusere i hvert fall dumping av matavfall, men fortsatt er matingen meget omfattende. Matingen bør derfor begrenses ytterligere – «keep wildlife wild».